

II. PILIAKALNIAI IR GELEŽIES AMŽIAUS GYVENVIETĖS

Vytautas Daugudis

IMBARĖS PILIAKALNIO IR GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1988 ir 1989 m. MA Istorijos institutas tęsė Imbarės (Kretingos raj.) piliakalnio ir jo gyvenvietės kasinėjimus. Piliakalnio aikštelės pietinėje dalyje iš-tirtas 106 m² plotas. Ieškant XIX a. pabaigoje T. Daugirdo bei J. Žiogo (tyrinėtų X-XIII a. kapinynų, į pietryčius nuo piliakalnio esančioje pakilumoje iš-tirtas 174 m², o į šiaurės rytus nuo jo esančioje kalvoje - 56 m² plotas. Ir vienur, ir kitur aptikti įva-rialaikės gyvenvietės pėdsakai.

Pietinės piliakalnio aikštelės dalies šiaurinėje pu-sėje, prie pylimo, kultūrinio sluoksnio storis siekė 1 m, o kiek toliau į pietus nuo jo - tik 30-40 cm. Kaip ir anksčiau, čia išsiskyrė du įvairialaikiai kul-tūrinio sluoksnio horizontai, kurių storis buvo nuo 10-15 iki 20 cm.

Tyrinėtoje piliakalnio aikštelės dalyje, pylimo pie-tinėje pusėje, apatiniajame kultūrinio sluoksnio hori-zonte, apie 20 m ilgio ruože, aptikta net 10 atvirų židinių, dažniausiai 0,5-0,8 m skersmens ir 0,3-0,5 m gylio apvaliadugnėse duobėlėse. Židiniai sudarė ne visai taisyklingą eilę, lygiagrečią su pylimu, dau-giausia per 3 m į pietus nuo jo. Atstumas tarp židi-nių daugiausiai svyravo nuo 1 iki 2 m. Tačiau kai kur židiniai buvo greta vienas kito. Tai rodo, kad jie nebuvo vienalaikiai. Atskirų pastatų kontūrų tarp mi-nėtų židinių nepastebėta. Todėl atrodo, kad tyrinėto-je vietoje buvęs vienas ilgesnis pastatas, greičiau-siai padalytas į keletą atskiroms šeimoms skirtų pa-talpų. Daugelyje židinių rasta apdegusių, iki 6x10x5 cm dydžio akmenų, smulkių degėsių, o kai kuriuose

lipdytų, prastokos kokybės puodų šukių, lygiu, kar-
tais ir kiek šiurkštesniu paviršiumi. Sprendžiant iš
šių bei kitų, anksčiau šiame sluoksnyje rastų daiktų
(pvz., Djakovo tipo moliniai svoreliai), statinio
pėdsakai gali būti datuojami maždaug mūsų eros riba.

Viršutiniajame, kiek šviesesnės žemės, labiau
suardytame kultūrinio sluoksnio horizonte, prie pat
pylimo, aptikta iki 2 m pločio suvirtusių vidutinio
dydžio akmenų juosta. Tarp akmenų nepastebėta jo-
kios jungiamosios medžiagos. Atrodo, akmenimis bu-
vo sutvirtinta gynybinės-ūkinės paskirties ilgoko sta-
tinio į pylimą atremta siena. Šio statinio vietoje bu-
vo rasta daugiau kaip 20 įvairios formos bei dy-
džio akmeninių galūstuvų ir jų dalių, geležinis dal-
gis ir ietigalių dalys, keletas kalkakmenio verpatukų,
įvairių geležies ruošinių ir kitų dirbinių, taip pat
žiestų puodų šukių, kurių dalis puošta horizontalių
lygiagrečių ir banguotų linijų ornamentais. Minėti duo-
menys leidžia aptartąjį kultūrinio sluoksnio horizontą
datuoti X-XIII a. Atrodo, kad tais laikais ši pilies
dalis daugiausia buvo skirta ūkiniams reikalams.

Į šiaurės rytus nuo piliakalnio esančios gyven-
vietės tyrinėtoje dalyje aptiktas smarkiai suardytas
20-30 cm storio kultūrinis sluoksnis. Pastebėti antže-
minių keturkampių stulpinės konstrukcijos pastatų
pėdsakai su atvirais židiniiais. Kartu aptikta lipdyti-
nė lygiu bei grublėtu paviršiumi keramika rodo, kad
minėti pastatai greičiausiai priskirtini V-VIII a.

Apie 300-400 m į pietryčius nuo piliakalnio, ty-
rinėtame plote, taip pat aptiktas 30-40 cm storio
smarkiai apardytas kultūrinis sluoksnis, pastebėta
antžeminių, jau rentininių, keturkampių, maždaug 5x
5 m dydžio medinių pastatų pėdsakų. Jų aplinkoje
rasta žiesta keramika daugiausia priklauso jau XIV-
XV a. Tai rodo, kad greičiausiai XIII a. sunaikinus
Imbarės pilį, išlikę gyventojai savo sodybas statėsi
kiek toliau į pietryčius nuo buvusio papilio. Matyti,
kad iki sunaikinimo kuršiams priklausiusi Imbarės
pilis buvo stambiausia iš jų pilių, kartu su papiliais
apėmė apie 5 ha plotą.